

اجتهاد

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XVIIIme ANNÉE

1 Août: 1923 — No. 156

اداره خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون: استانبول ۸۶۵

« اون سکزنجی سنہ تأسیسیہ »

نومرو ۱۵۶ — ۱ آغستوس ۱۹۲۳

حیاتی ، فلسفی ، اجتماعی فکر غرتہ سی

زراعت نقطه نظرندن آنادولی اقلیمی

ایلك مقاله مزده آنادولینك ینه علم نقطه نظرندن بر «زراعت مملكتی» اولدیفنی سویله مشدك. بر یرك «زراعت مملكتی» اولماسی باشقا، خلقینك زراعتله، توپراغك یتیشدیره بیلدیکی حاصلات ایله تأمین حیات ایتمهسی ینه باشقا شیدر. بونی بوقادار آچیق برطرزده وهان اکثریته یاقین بر خلقك فكر وقساعتلرینه مخالف اولارق سویله مزده کی مقصد، هر شیدن اول حقیقتك بیلیمهسی املیندن ایله ری کلیور، چونكه

تقدیمآ، قائده عملیه وتطبیقیه لری محقق اولماق له برابر عمومی عرفانمك سویه سنك بك فضلله فوقده اولمایانلری. غایه ملت یالکنز صوئوق بر نور ویرمکدن عیمارت دکلدور، هم نور، هم حرارت ویرمکدر. ایشیق ایسته رز. فقط یالکنز آی ایشیق دکل، کونشک صیجاق ایشیق ایسته رز، که هم حیات ویربر، هم بتون اعمال واستحصال حرکتلرینك، صرئی وغیر صرئی حیاتلرک آناسی بر منبع نور وناردور. کوزلر مزده نور، یورکلر مزده ناراولمالی! بو مقدس آتشک آدی ایمان در، فقط بو آتش یانار طاغلرک کوکسندن بلا فائده بوشانان وبعضاً اطرافنده نیجه «پومپنی» لر یاپان آتش نوعندن اولمالی؛ واپور- لرك، لوقوموتیفلرک، طیاره لرك یوره کلرنده یانان آتشیدن اولمالی که قدرت اشتعاللری مقصود بر نقطه یه وارمائی انسانلره تأمین ایدر و متحسرلری، بری یرندن اوزاقلری یکدیگرینك قوجاقلرینه ایصال ابدن بر قدرت ایصال وتوحیددر.

زده عشق نور وشوق تنویر ایله شائقه دار متفکر لر بك نادر دکلدور. ضربك بو ثروت واحتشام علمیهسی اوکنده وبونلری اغتنام ایله دیلزه نقل ایتك موضوع بحث اولدوقچه بوجانلر، کندیلرینی بر عمائی ایجمهیه مدعور سرچه قوشی کی حس ایتزلر! فکر وشعر منبع روحانیلرینه عطش معنویمز اوقادار درین، اوقادار بی اتقاد!

۲۴ مارت ۱۹۲۲ اجتهاد شوی دوقتور: عبدالله مهرمت

بو آجی حقیقت بیلیمیه جک و آنادولینك بر «زراعت مملکتی» اولدیفنی ظن واعتقادی سوروب کیده جک اولورسه. باشده حکومت بولندیفنی حالده، هر کس بو مملکتده زراعتی ایله ری کوتورمک ایچون یاییلاچاق ودوشونه جک بر شی قالمادیغنه اینانابیلیر. حال بوکه زراعت ایچون یاییلماسی لازم کلن شیر صاییلامایاچق قدر چوقدر. بوندن صوکرکی مقاله لر مزده بونلری صیراسیله سویله یه جکز.

*

*

اولکی مقاله مزده، بر مملکتک زراعتی اوزرنده ای ویافنا تأثیرلر بیراقان شیرلدن بر آرمعلومات ویرمشدک. بونلرک اکمهیی اقلیم وتأثیرات اقلیمیه در. بزده هر شیدن اول زراعتده اقلیمک نه اولدیفنی سویله کدن صوکرکی کندی مملکتتمزک شرائط واوصاف اقلیمیه سنی آکلاداجقز.

علم اقلیمدن آکلایشیلان معنا، هر مملکتده یاغمور، قار، طوک.. کبی جوی حادثه لرك ناصیل ونه یوله حصوله کلدیکی بیلیمکدر. زراعت نقطه نظرندن بیلیمک لازم کلن حادثه لر، حاصلات ارضیه اوزرینه آز چوق بر تأثیر یاپان شیرلدور. انسانلرک و حیوانلرک صحتلرینی بوزان وبر طاقیم خسته لقلرک میانه چیقما سنه خدمت ایدن شرائط اقلیمیه نکده زراعتده بویوک براهیتی واردور.

چفتجیلک کوره بر یرک اقلیمی صوئوق، صیجاق، قوراق وراطب.. اولاییلیر. بونک بیلیمهسی چوق فائده لیدر: چونکه هر نوع اقلیمه کوره یاییلاچاق باشقا بر اصول زراعت واردور. دیگر طرفندن ده صیجاق ویا راطب بر اقلیمدن خوشلانان بر محصولک قوراق ویا صوئوق بر مملکتده یتیشدیر ییله سنه امکان یوقدر. توپراغک مختلف حاصلاتی اوزرینده اک چوق تأثیر یاپان عوامل اقلیمیه حرارت، ضیا وصوردر. بونلردن صوکرده رورکارلری ورطوبتک درجه سنی واک نهایتده فورطونا، طوک وطولو کبی حادثه لری بیلیمک لازم کلیر. بونلر تمامیه بیلیمه دیگجه یاییلاچاق زراعت

اولدقجه واسع بر مقیاسده یاپیلان صولامدن پک بویوک
اسه قفاده ایدیله جکی آکلا شیلیمشیدی . مملکتک دیگر
یرلرنده دهرلردن و کوللردن آلیاجق صولرله تارلاری
صولامق قابلدنر .

آنادولی اقلیمک قوراق اولماسینه اک بویوک سبب
اسکیدن قالما اورمانلرک تخریب ایدیله مسیدر . بوده
اودون ویا کراسته چیقارمق احتیاجیندن دکل، نارلا
آحق ویکیدن قوتلی طوپراق الله ایتک مقصدیندن
ایله ری کلشدر . بزى بو فلاکنه کونوره ده شیمدی به
قادا بو مملکتده دوام ایتش اولان اصول زراعتدر
چونکه بر یردن ممکن اولدینی قادار زیاده حاصلات
آلمقله برابر عینی زمانده طوپراغک قوتینی قاچیرمایان
مناربه زراعت - کبی معقول وفائده لی برطرز زراعت
بدل رومالیلردن قالما، ایکی بیک سنه لک بر اصول تعقیب
اولونیور . بو اصولده بر سنه اکیلن تارلا ایرته سی سنه
دیکنمک - ایچون ناداس یاپیلوب بوش بر اقلیر . ظن
ایدیلیر، که بو طرزده و - آجیق ناداس - اولارق
یراقیلان بر یر دیکنمش (؟) واسی قوتی ده یکیدن
قازانمش اولور . بزم زراعتزده - دیکندیرمه - دینلن
اصولده بودر . بویله بر قناعت شبهه سنر بیلیمه مکن ،
شو بزم اک بویوک ومه لک دردمن اولان - جهل - دن
ایله ری کلیر . بر محصولک طوبراقدن نه کبی شیر آلوب
کوتوردیکی بیلن آداملر ، او طوبراغی بوش بیر اقله
ویالکیز تاثیرات هوائیه ایله بو ضایعاتک تلافی ایدیله -
میه جکتی ده بیلیرلر . بوندن طولانی ده هم هر سنه
حاصلات آلمق وهمده تنويع زرعیات ایله طوبراقلرک
قوتلری صاقلامق و بر طرفندن ضایع اولان عناصر
غذایی کوبره لرله تماملامق کبی بویوک فائده لر تأمین
ایدن - زراعت متساویه - یه طوغرو کندی اصول
زراعتزى تدریجاً دیکشدرمک ضرورتی قارشینده یز .
بو مهم مسأله دن داها صوکرما بحث ایدمکیز . ایشته
یزده بویله معقول بر اصول زراعت بیلیمه دیکى و -
دیکندیرمه - دنده بکله نیلن فائده لر کوروله مدیکى ایچون
دائماً الله قوتلی ومنبت بر طوپراق بولونق مقصدیه

دائماً تهله که به معروض قالیر . بوکا بر مثال اولق اوزره ،
خاطرلادیغمز بر شیدن بحث ایدم ! آیدن ولایتیک
(طوبرالی) ناحیه سینده کی چفتلکلرکنده باطالقلرک تأثیرینی
آزالتمق وهوائی ایشیدیرمک مقصدیه و بر خیلی مصرف
وفدا کاراقلرله کوزل برنوقالیتوس اورمانی ییشدیریلشیدی
فقط بوتی یابان آداملرک زراعت حقنده بیلدیکلری شیلر
بو قدار واسع مقیاسده بر تجربه یاپیلما سینه مساعد
ده کیلدی . اوندن طولانی اقلیمک تأثیرى خاطره بیله
کثیر بیلدی و کونک برنده درجه حرارت صفردن آشاغی
بر خیلی دوشدیکی زمان اوکوزل نوقالیتوس اورمانکده
باشدن باشه کاملاً صوثوقدن یاندینی کورولدی .

بزم بوراده بیلدیرمک ایسنه دیکمزشی آنادولیتک
« علم جو زراعی » نقطه نظریندن اوصافی ویا مملکتک
اوصاف اقلیمه سنه کوره قاچ منطقه یه آریلا بیله جکی کبی
علمی بر تبعدن زیاده عمومی بر حکمدر و بوتی افاده
ایدن سوزلری آنادولی قوراق بر اقلیمدر - جمله سیله
خلاصه ایتک ممکندر . داها درغروسى هر یرک
خصوصی بر اقلیمی واردر . اقلیمی آزچوق بر برینه
بکزمین یرلر بر « منطقه اقلیمیه » یه آریلا بیلیر و او
زمان زراعت نقطه نظریندن محصوللر اوزرینده ابی
کوتو بر تأثیرى اولان اوصاف و شرائط سائره یی ده تدقیقه
امکان بولونمش اولور .

قوراق بر اقلیمده محصولات دائماً تهله کله معروض
بولونور . بر طرفندن آنادولو طوبراقلرک بویوک
بر قسمندن آنجاغ یاغیش کیدن سنه لده آز چوق
حاصلات آینابیله جکتی دوشونه جک اولورساق ،
قوراقلغک نه قدار قورقولا جق بر شی اولدینی تمامیه
آکلا یابیلیرز . بر چوق یرلده بهاردن اعتباراً اصولانمایان
تارلاردن حاصلات آلمق ممکن اولماز . بالخاصه بوتله که
توبراغی داها قوتلی اولان و بو سایه ده داها چوق
حاصلات ویرن اووالرده زیاده در . یوکسک یرلرده نارلا
عمومینه عارضه لی اولدیندن بعضاً منبع صولریله و چوق
دفعه طساغلردن طوبلانونب کلن دره وچایرله اکیلرله
آرا صیره صو ویرمک امکافی واردر . (قونیه) اوواسنده

اورمانلری کسوب یا قاراق تارلا آچایه مجبوریت حاصل اولمش و آنادولینک هر زمانده کی نفوس زراعیه سنه نسبتله قابل زراعت اراضی کینیشله دیکجه کینیشله مشدره فقط اورمانلرک محوی مملکتک شرائط زراعیه سفی بوزمش و یا غمخورلری پک زیاده آزا- لمتشدره. اللهک لطف واحسانی اولان اوکوزهل اورمانلری، تارلا آچق کبی اک ابتدائی بر فکرله، باشند باشه تخریب ایدن بر خلقک، ینه «اللهدن رحمت» ایسته مک ایچون یوکسک

تیه لرده طوبیلا نوب، چولوق چو جوقلریله برابر فریاد و تضرع ایتدکلرینی کوردیکم زمان- بوسرک کسب یدک زدر، جناب حق قوللرینه ظلم ایتمهز- مألینده کی بیسان حتی تخطر دن خالی قالمامشدم.

برقطعه

لاله زار ایتدی محبت سینئه رحانمی:
کاشنمده بسله یور قانیله هر کل بر دیکن،
ایکلیور هر تاری بیک محنت رباب شوقک:
گوله یور کوکلم جهانده آغایانلر وارایکن.
۱۱ حیران ۱۹۲۲ هکبه لی آطه
عبدالله جورت

اورمانلرک، آغاچلقلرک و چالیلقلرک تخریبی یوزندن شرائط اقلیمی و زراعیه نك نه درجه لرده بوزولمش و بویوزدن ناصیل ضررله و فلاکتله دوشمش اولدیغمزی بوندن صوکرکی مقاله مزده سویله به جکیز حسین لاطم

ایز میر قونره سنده لاتین حرفلری

۳

قره بکر پاشا حضرتلرینی اوزاقدن و یقیندن کوردوم. بسیم و صمیمی چهره لرینک وجدانلرینک ایلیکنه دلالت ایتدیکنه قائم، لزومندن فضله خودپسند اولمادقلرینه ده اینسانق ایسترم. شو اعتبارله بویازیمی ده صمیمیتلری درجه سنده حسن تلقی ایده جکلرندن امینم.

ظن ایدرم پاسقال سویلیور: «بویوکلکینی کوسترمکسزین حیوانه نه قادر معادل اولدیغی انسانه کوسترمک تهلیکه- لیدر. کذا اچقلغنی بیلدیر مکسزین یوکسکلکینی کوسترمک تهلیکه لیدر. یکدیگرینی طانیمقدن انسانلری منع ایتمک ده تهلیکه لیدر، فقط یکدیگرینه طانیتق چوق فائده لیدر، بوجوهرلی سوزلرک قیمتی انکار ایدیه من. حقیقه اختلافلر و اونلرک تولید ایتدیکی فجاعتلر هپ اکلاشاما- مقدن ایلری کلیور. اکر عالمده بر الله بر پیغمبر بر کتاب حاکم اولایدی، محققدر، انسانلر بر برینی بودرجه بیلمزدی. فی الحقیقه موسویلرک، عیسویلرک. محمدیلرک اللهلری و کتابلری هپ باشقا باشقادر. تألیف ایچون تألیلاته قالقیشمق فائده سز اولور. بویله اولقله برابر انسانلری یکدیگرینه تقریب ایتمک و بالتیجه اونلری بر برینه سودیرمه به چالیشمق بر وظیفه انسانیه در.

حالبوکه بوکونه قادر هراوچ طرفک آباء دینه سی بونک ضدینه حرکت ایتمشلردر، بوضورتله عصیت دینه و ملیه پرده سی آلتنده منفعت شخصی و خسیسه لرینی تأمیندن باشقه بر امل استهداف ایتمشلردر. بزمکیلرده حالامی الاهی یکینک قارشیشنده: آمان دین کیدیور: دینه فریاد ایتمکدن کیری طورمایورلر. پاشا حضرتلرینک ده بو وجهله بو حرفلر مسئله سنده بو قادر متعصب طاواراملری هب بونفوذک اثری اولسه کر کدر. نهوت، بن بر تورک و مسلمان اولدیغم حالدیه ایشته اعتراف ایدیورم. بوکونکی قواعدیه، بوکونکی حرفلریله، بوکونکی املا سز لقیله لسانغزی- بالخاصه اجنیلر ایچون- تعلم ایتمک پک کوچدر بر قاچ مستشرقی بر طرف ایدر ایسه ک لسانغزی اوکر نه به هوس ایدن کیمسه بولونمایور. حالبوکه، مثلاً بولغارجه نی اوکرتمک ایسته یین پک چوقدر. بولغارلر مملکتلرینی اعمار اعتباریه بزدن ایلری کیتسه لر بیله معنای حقیقیسیله تورکلردن نه داها مدنی لر، نه داها تحجیدلر. حالبوکه عموم طرفندن قبول ایدیش اولان حرفلر ورقلرده عالم مدنیته برلشسه ک بزه ویره جکلری سهولتدن زیاده اونلردن بویوک بر قسمک طرفره میلی جلب ایتش اولورز. شیمدی آذربایجان تورکلرینک لاتین حرفلرینی قبول ایتش اولمالرندن دولای پاشا حضرتلرینک نه قورقوسنی نه تقییحنی بجای بولمایورم. آزری تورکلر بویوزدن